

Válek-est a főiskolán

Miroslav Válek a mai Szlovákia jelentős közéleti személyisége. Jelenleg kulturális miniszter, de 30 éves költői pályafutásával a szlovák költészetben is ismertté tette nevét. Most 50 éves. Ebből az alkalomból a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola és a Cseh-szlovák Kulturális és Tájékoztatói Központ közös irodalmi-zenés esten emlékezett meg Válek 30 éves tevékenységéről.

Költészetének bemutatására vállalkozott Szentpál Mónika és Bodor Tibor színművész, Klára Havliková zongoraművész. *Suchony; Metamorfozisek* című műve és a Válek költészetéből nyújtott válogatás összhangra talált.

A részletek A szó című kötetből, a *Lábuk alatt a föld, az Osz, A szülőföld kéz, melyre ráborul-hatsz sirva, a Tűzben égő fejfel, a Kísértések, a Kőkemény férfiak* című versek a költő életének jellemző pontjait mutatták be. Hallhattuk mint szerelmes középiskolás diákok, megfigyelhetjük a fordulat éveinek gondjait 1945-48-ig, a fiatal szocialista állam irodalmának küzdelmét a sematizmus, az avantgarde ellen az 50-es évek elején, a 60-as években, s a ma ifjúsága, valamint az idősebb generációk közötti problémákat. A válogatás jól érzékeltette a nézőkkel az átalakulásokra különösképpen reagáló költő gondolatvilágát.

A Balázs Béla Stúdió

1960-ban alakult meg a Balázs Béla Stúdió, a Főigazgatóság és a Magyar Film- és TV-művészek Szövetségének anyagi és elvi támogatásával, azzal a céllal, hogy forgatási lehetőséget biztosítson azoknak a fiatal művészeknek, akik eddig nem jutottak önálló munkához.

Az 1961-ben végzett Mária-szósztáji: Elek Judit, Gábor Pál, Gyöngyössi Imre, Huszárik Zoltán, Kardos István, Kézdi Kovács Zsolt, Rózsa János, Szabó István, és a korábbi évfolyamokból Gaál István, Novák Márk, Sára Sándor, Tóth János az alapítók.

Már első filmjeik, — a *Koncert*, a *Te*, a *Cigányok*, az *Elégia*, a *Csendélet* nagy hazai és nemzetközi visszhangot váltottak ki — magyar iskola, az új hullám első hírnökei. Nem véletlen, hogy alkotók, akiknek munkássága határozta meg a stúdió első korszakát, és akik az új magyar filmművészet vezető egyéniségei, későbbi filmjeikben többször is visszatérnek ezekhez a témákhoz. Sára Sándor első önálló filmje, a *Feldobott kőnek* gondolatvilága a Cigányokban csírázik. Szabó István *Szerelmesfilmje* a számtalan nemzetközi díjat nyert *Te* című kisfilmben fogalmazódott meg először. Huszárik Zoltán *Szinbádjának* álomszerű szürrealista világa az *Elégia*ban jelenik meg először.

Erre az első korszakra a lírai hangvételű dokumentumfilmek: *Cigányok*, *Férfiarcok* (Gyöngyössi), *Találkozás* (Elek Judit) és a hagyományos filmnyelvtől elszakadóra törekvő, nem egyszer a szürrealizmussal kacérkodó filmek — *Elégia*, *Csendélet* (Tóth János), *Prometheus* (Gábor Pál) jellemző.

Sára Sándor, Huszárik Zoltán, Tóth János, Elek Judit nagyfilmjeik után ismét forgattak kisfilmeket a Stúdióban. Sára a *Pro Patriát* és a *Vízkeresztet*, Huszárik a *Capricciót*, Elek Judit a *Meddig él az ember*, Tóth János a *Study I-II.* című filmjét.

A hatvanas évek végére az alapítók nagy része már túl van az első nagyfilmjén, sőt néhányan már jelentős hazai és nemzetközi sikereket is magukénak tudhatnak. Viszonylag keveset forgatnak a Stúdióban, amit a széthullástól az új generáció ment meg. Az új korszakot *Gazdag*

Gyula: Hosszú futásodra mindig számítunk című filmje nyitja meg. Hasonlóan ironikus hangvételű *Szomjas György Nászutak*, *A Füredi Annabál*, *Ragályi Szónokképző*, *Szalkai Krokodil*, *Gazdag Válogatás* című filmje. Ezek az alkotások nem a dramatizált cselekményre, hanem laza riportszerű szerkezetre épülnek. A mindennapi életben rejtőzködő groteszk pillanatok érik tetten, a látszat és valóság ellentmondásában. Erre a korszakra ezek az ironikus szatirikus stílusú, szociografikus dokumentumfilmek jellemzőek elsősorban. Ezek dominálnak, habár készül néhány tudományos szemléletű, a valóság mélyebb összefüggéseit kereső dokumentumfilm is, amelyek a Stúdió munkáját a későbbiekben meghatározzák. *Sciffer Pál Fekete vonat*, *Szomjas Algyó 238*, *Rózsa János Bötűtés saját kérésére* című filmek nyomdokain indul el a *Kongresszusi levelek* sorozat. A sorozatban *Küldöttválasztás* (Dárday) *Ipari tanulók* (Dobray György), *Tagfelvétel* (Vitéz László), *Határozat* (Gazdag), *Levél a kongresszushoz* (Dobray) a mindennapi politikához, a KISZ-kongresszus munkájához nyújtanak adalékokat. Az itt szerzett gyártási, módszertani tapasztalatokat hasznosítják az egy évvel később készülő *Nevelésügyi* sorozatban.

Ebben az időszakban viszonylag kevesebb formanyelvi kísérletező film születik. A legjelentősebbek az *Aréna*, a *Capriccio*, a *Harmadik* és a *Seregszemle*, Tóth, Huszárik, Bódy Gábor, Grunwalsky filmjei. Huszárik, Tóth a vizuális élményt, a színek, a látvány, a formák, az árnyalatok és a képkomponálás eszközeivel gazdagítják, Bódy és Grunwalsky szemiotikai kísérletezésbe bocsátkozik.

1973-ban új korszak nyílik a Stúdió történetében. Az alkotómunka két póluson polarizálódik. Tudományos szemléletű, a társadalmi valóság dialektikus feltárására irányuló Nevelésügyi sorozat, a dokumentumfilmmezés új lehetőségeit villantja fel, míg a *Filmnyelvi sorozat* zenészek, képzőművészek bevonásával, a film kifejezési eszközeinek bővítésére, a filmművészet határait felárására irányuló lingvisztikai, szemiotikai kísérletezést végez.

A Nevelésügyi sorozat komplex vizsgálat alá veszi a társadalom életében központi helyet elfoglaló réteg, a pedagógusok életét. Munkájukban felhasználják a dokumentumfilmmezés hagyományait, tematikájuk, aprólékos valóságkutató módszerük ugyanakkor új távlatokat nyit a dokumentumfilmmezés területén. Az ötrészes, összesen hét és fél órás filmet *Dárday-Mihályfy László-Szalai György-Vitéz-Wilt Pál* kollektív munkával, *Koltai Lajos* és *Pintér György* operatőrök segítségével készítették.

A Filmnyelvi sorozatban a zene, a képzőművészet szintézisének megvalósítására, a zene látványba foglalására vállalkozik Jeney a *Round*, Vidovszki az *Aldrin*, a *festmény*, saját alkotásának megfilmesítésére, Maurer Dóra a *Keressük Dózsát* című filmben. Tóth János magát a filmet, a filmművészetet, és a fényképezés leképezési törvényeit a filmjelenségeket tanulmányozza a *Study I-II*-ben. Bódy szemiotikai kísérleteit folytatja a *Négy bagatelle* című etűdből összeálló alkotásában.

1976-ban a Filmnyelvi sorozat folytatásaként dolgozták ki a „K-3” programot: Közművelődési Komplex Kutatások. A programban idáig négy film, *Birkás Akos Tájkörzödések*, az olajfeszményekről visszaverődő reflexiók vizsgálata, *Hajas Tibor Öndívatbemutató*, *Timár Péter Visus* és *Bódy-Szalai Sándor Pszichokozmosz* készült el.

A Stúdió anyagi lehetőségei (5 millió forintos évi költségvetés) ugyan nem teszi lehetővé nagyfilmek készítését, mégis három — 1971-ben *Maár Gyula* a *Prés*, 1975-ben *Lányi András* a *Segesvár*, és 1976-ban *Bódy* az *Amerikai Anzix* című nagyjátékfilmje készült el a BBS-ben. Ez utóbbi Mannheimben nagydíjat, itthon a Magyar Filmkritikusok díját nyerte el. Igazságtalan, de hely hiányában el kell tekinteni a többi nemzetközi és hazai oklevél, díj felsorolásától, csupán egy adat, 19 külföldi és 20 hazai jelzi a Stúdió eredményes munkáját, nemzetközi híret, kiemelkedően fontos helyét a magyar filmművészetben.

STÉPÁN BALÁZS



Megfigyeltem a padot

„Megfigyelőként” járogattam az egyik délelőtti előadásunkra, mint a „küldöttség” tagja nagy nyugalommal dőltem hátra a széken. Az előttem elhelyezett asztalka elég messze volt ahhoz, hogy a jegyzetelésre irányuló próbálkozásaimat ne törje meg, viszont alaposan szemügyre vehetem. Milyen elhanyagoltnak tűnt! A „mintázat” — kusza vonalak — lakkozatlanul szelte keresztül-kasul a valaha tükörsima borítólapon. Az ilyen padon aztán lehetetlen alátét nélkül jegyzetelni: megakad a toll és kilyukad a papír.

Halk percegés hangzott fel a fából. S egy pillanat alatt összekapcsolódott a két dolog; a szó (Ipidal) és a vonalak. Ekkor óvatosságot próbáltam felszínre csalogatni a „mesiert”. Időnként elhallgatott, majd ismét rákezdte, teljesen szabálytalanul, mit se törődve a jeleimmel.

Egy hét múlva ugyanoda ültem. Érintkezésbe léptem a padikóval és rövid időmúlás után csaknem társalgásszerű ritmussal sikerült „együttműködni” vele. Ő rágta a fát, én pedig ritogtettem. Egy régi úttörőnapár jüggelékében talált morse A B C-vel lefordítottam neki; ha már rágja a fát, legyen szíves lehetőleg ne kívülről tegye. Nem válaszolt...

Legközelebb korábban mentem, hogy hangosan lekopoghassam még egyszer a felhívást. Az egyik „küldött-társam” már ott volt. Áthajolva az ülőke és az asztalka közti távolságot, egész súlyával ránehézede buzgón nyomta a tollat a pad lapjába.

— Ki akarod pszichálni a szű lárváját? — érdeklődtem. Ertetlenül nézett rám. Favicnek tarthatta. S kezei alatt az is volt: egy félig kész pacifista jeitvény... Fejcsóválva vizsgálhatta használhatatlanná vált „vésőjét”, majd megkérdezte nincs-e nálam egy másik golyóstoll. Nem volt. S remélem, ha illyesmire kéri, másnal sem lesz.

JAMBOR ERNŐ

Olvasóink figyelmébe!

Lapunk legközelebb a következő tanév elején (szeptember 12-én) jelenik meg. Valamennyi olvasónknak kellemes és hasznos vakációt kíván a szerkesztőség

KISZ-vezetőségek

Az új mozgalmi évre megválasztott kari KISZ-vezetőségeit

József Attila Tudományegyetem:

Természettudományi Kar: Tarcsay Tamás (titkár) III., Benedek Katalin II., Boros Imre IV., Deák Péter III., Erdélyi Mária IV., Felján Borbála III., Horváth Margit IV., Pelle László III., Pelczner István V., Puskás Ágnes U., Timár Judit IV. éves hallgatók.

Bölcsészettudományi Kar: Majsa József IV., (titkár), Birinyi Aranka IV., Csányi István IV., Fenyvesi Erzsébet II., Kapocsi Erzsébet III., Lucaz Franciska III., Nagy Erzsébet II., Nagy Miklós II., Pethő Tünde II., Szabó Éva II., Vastag Györgyi III. éves hallgatók.

Állam- és Jogtudományi Kar: Forrai József III. (titkár), Bálint Ferenc III., Dombóvári Ottó I., Hajdú Antal II., Kakukk Gabriella II., Koncz Sándor III., Melles Judit IV., Ollé György I., Palágyi György I., Szabó Márta III., Szeles Lajos III., Szikora János II., Szűcs Edit I. éves hallgatók.

Szegedi Orvostudományi Egyetem:

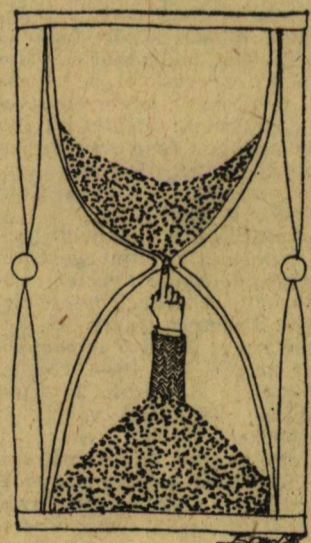
Általános Orvostudományi Kar: Zákány József IV. (titkár), Ábrahám György III., Facskó Andrea VI., Kása Margit I., Kovács Ferenc III., Ledniczki István III., Mécs Zsuzsanna IV., Molnár G. Béla IV., Papp Géza II., Pásztor Imre II., Pfeifer Margit III., Szabó Gyula IV. éves hallgatók.

Gyógyszerésztudományi Kar: Jávör Judit III. (titkár), Bóviz Zsuzsanna III., Cserényi Gyula III., Hajós Mihály I., Fekete Katalin II., Kiss Katalin III., Krenács Tibor III., Osváth Klára I., Plank Mária III., Rudisch Tibor II., Varga Edit II. éves hallgatók.

SZEGEDI Egyetem

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP Bizottságainak lapja.

Felélős szerkesztő:
Dr. Szabó Magdolna
Szerkesztőség: 6720 Szeged
Dugonics tér 12. Telefon: 12-119
Megjelenik: havonta kétszer.
Ára: 1 forint. Előfizetési díj egy évre 17 forint.
Terjesztik az intézmények KISZ- és szakszervezeti bizottságai.
Kiadja a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat, Szeged,
Magyar Tanácsköztársaság útja 10.
Postacím: 6740 Szeged
Telefon: 12-633. Telex: 82-283.
Felélős kiadó: Kovács László igazgató
Szegedi Nyomda 6720 Szeged
Bajcsy-Zsilinszky u. 28.
1977. VI. 8. — 2483
Felélős vezető: Dobó József igazgató.



Nehéz vizsga előtt

GÓZ JÓZSEF

Debrecenben így csinálják

Sok múlik az irányításon. Nem kis része volt külső közművelődési tevékenységének abban, hogy a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem KISZ-szervezete elnyerte a KISZ KB vörös vándorzásdíját. Különösen a szakmunkásképző intézményeket segítő munkájuk érdemli meg, hogy megvizsgáljuk: mitől ilyen jó. Eme sajátosságok megismerése más intézmények hasonló irányító munkáját is segítheti.

Dr. Harangozó Istvánnal beszélgettünk erről, aki éveken át — már hallgató korában is — irányítója volt az egyetemi KISZ külső közművelődési tevékenységének. Ma már ő is az oktatói sorba lépett, de ezt a munkáját nem szűnt meg végezni.

— Először is a kölcsönösséget szeretném kiemelni, ami megnyilvánul ebben a munkában. Nem pusztán arról van szó, hogy a gyámlóításra szoruló szakmunkásképzőket megadjuk a segítséget, amely szükséges ahhoz, hogy jó szakmunkások legyenek. Kölcsönös kapcsolatokat szeretnénk kialakítani velük, olyanokat, amelyekben mi hallgatóink is nyernek. Erre mindig nagy figyelemmel vagyunk a szerződések megkötésénél. Említsek egy jó példát: az egyik szakmunkásképző fiataljai társadalmi munkában dolgoztak egy kollégiumi stúdió összerelésén. Mi a tanulmányi, a mozgalmi munkában segítjük őket, de ők nem érzik, hogy valami különös kegyet gya-

korolnánk. Van ahol többé, van ahol kevésbé lehet kialakítani az efféle kölcsönösséget, ami komoly szervező és összetartó erőt jelent.

— Hogyan szervezték a munkát? Annál is indokoltabb ez a kérdés, mert míg a Kossuth Lajos Tudományegyetem nagy sikereket ért el a szakmunkásképzőket segítő munkában, addig a másik nagy egyetemista akció, a tanyai iskolák támogatása csaknem kifulladásig ugyanazon az egyetemen.

— Volt ugye, a hőskor. Lelkes csoport szerveződött segítőkész emberekből, akik többféle szakhoz tartozó alapszervezetek tagjai voltak. Egy alapszervezet nem tekinthette át az egészet. Annak nem volt értelme, hogy mindegyik csak a saját embereit legyen felelős. Így a csoportok irányítása nem volt megnyugtatóan megoldva. Mi, a természettudományi karon hamar felismertük ezt, s az egész munkát nem az alapszervezetek, hanem a szakcsoport KISZ-vezetőségek hatáskörébe helyeztük. (A Természettudományi Karon ez könnyű volt, mert a szakcsoportok rendszeres elötől ötdévig egyesítette az egy vagy több rokonszokat végző egyetemistákat.) Így egyetemes volt az irányítás, könnyebben meg lehetett oldani a gyakorlati munka során felmerült problémákat. Azért beszéltek most a Természettudományi Karról, mert a kezdet kezdetén a szakmai tárgyak fontossága miatt a

szakmunkástanuló intézetekben végzett munka kezdetől fogva a TTK-sokra hárult, míg a tanyai patronáló munkát a bölcsészekkel közösen végeztük. Irányító módszerünknek tudható be az is, hogy nálunk nem okozott gondot a nemzedékváltás, elsőseink mindig bekapcsolódtak a munkába, s pótolni tudtuk az ötödévesként eltávozó hallgatókat.

— Említetted, hogy a szakmunkásképzők szakmai tantárgyai miatt kezdték éppen a Természettudományi Kar hallgatói a szakmunkásképzés segítését. Ez ugye nem jelenti azt, hogy csak a tantárgyakra korlátozódik ez a tevékenység?

— Bátoran állíthatjuk, minden területen segítünk, ahol kérnek bennünket. Legutóbb az egyetemi sportnapon több mint kétszázán vettek részt a szakmunkástanulók. Segítjük amatőr csoportjaikat is, segítünk jó klubéletet szervezni.

— Hány szakmunkásképző intézettel van kapcsolatban a Kossuth Egyetem KISZ-szervezete? Milyen gyakoriak a foglalkozások?

— Három debreceni, egy beregnyóújfalui és egy hajdúnánási szakmunkásképzővel van kapcsolatunk. Az akcióban elég sok hallgató vesz részt, fontos KISZ-vállalás ez a munka. Ezért szinte állandó a jelenlétünk az intézetek kollégiumában, van, ahol minden délután van kint az egyetemről valaki.